

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ
„НЕОФИТ РИЛСКИ” - БЛАГОЕВГРАД**

СТАНОВИЩЕ

*от проф. д.т.н. Веселин Ценов Целков
Комисия за защита на личните данни,
член на научно жури*

за дисертационен труд на тема *„Наказателно правна защита на лицата, сигнализиращи за корупция“*, за придобиване на образователната и научна степен *„доктор“*, Област на висше образование: *3. Стопански, социални и правни науки*, Професионално направление: *3.6 Право*, Докторска програма: *„Наказателно право“*

с кандидат Росица Димитрова Янкова

I. ОБЩА ОЦЕНКА ЗА КАНДИДАТА

Росица Янкова е завършила последователно специалности „Масови комуникации“ (2011 – 2015 години) и „Право“ (2014 – 2018 години) в Нов Български Университет, София. Лично не познавам кандидата, нямам поглед върху научното му развитие, но прави впечатление разнообразния стажантски опит в различните структури на правораздавателната система и в средствата за масова комуникация и връзки с обществеността.

За рецензиране са представени дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“, автореферат и три публикации в български и чужди научни списания, включени в Националния референтен списък.

Предложените за становище материали могат да се обособят в следните групи, както следва:

- Дисертационен труд – в обем от 240 страници;
- Автореферат – в обем от 40 страници;
- Статии в реферирани и индексирани списания – 3 бр. (две на български и една на английски език).

Всички предложени материали са с един автор.

II. ОЦЕНКА НА НАУЧНИТЕ И ПРАКТИЧЕСКИТЕ РЕЗУЛТАТИ И ПРИНОСИ В ПРЕДСТАВЕНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави и заключение. Към съдържанието на дисертацията е включен списък с използваните съкращения, библиография и приложения. Обемът на труда е 240 страници. Посочени са 412 бележки под линия. Използваната литература включва 256 източника. Изследването е съобразено със законодателството и съдебната

практика към март 2024 г.

Актуалност и значимост на разработвания в дисертационния труд проблем

Актуалност

Актуалността на темата е безспорна. Днес общественото мнение е, че нивата на корупция в България продължават да са изключително високи, предприетите мерки за борба с корупцията се оказват неефективни и липсва обществена нагласа за публично обявяване на корупционните практики. С оглед на това, въвеждането на ефективен механизъм за защита на лицата, сигнализиращи за корупция, задълбоченото анализиране на обхвата на защитените лица, на възможността те да се възползват от разнообразни канали за сигнализиране, както и специфичните защитни мерки, са необходим и задължителен елемент за ефикасни и ефективни мерки в борбата срещу корупцията.

Значимост

Значимостта на изследването еднозначно се определя от мястото и ролята на Системата за защита на лицата, сигнализиращи за корупция, като ефективен инструмент за повишаване на непримиримостта и ефективността на борбата с корупцията.

Цел, задачи, обект и предмет на изследването

В дисертационния труд правилно и коректно са дефинирани обектът, предметът, целта и задачите на научното изследване, както следва:

- ***Обект*** на изследването в дисертационния труд е наказателноправната защита на лицата, сигнализиращи за корупция;
- ***Предмет на изследване*** са конкретните проявления на наказателноправната защита, а именно въпросите относно

правата и задълженията на лицата, сигнализиращи за корупция и нормативно закрепените механизми за тяхната защита.;

- **Основна цел** на настоящата дисертация е да изследва съществуващата наказателноправна защита на лицата, сигнализиращи за корупция, като разкрие основните елементи по отношение на осъществяването на тази защита с оглед на международната правна рамка и на приетия през 2023 г. Закон за защита на лицата, подаващи сигнали или публично оповестяващи информация за нарушения в България;
- **Формулирани са пълно и всеобхватно задачите** (7 задачи) за постигане на целта на изследването.

Аналитична характеристика на съдържанието

Дисертационният труд е структуриран в увод, три глави, заключение.

В Първа глава „Международноправна и национална рамка за защита на лицата, сигнализиращи за корупция“ в нормативен аспект е изследвана международната, европейска и българска законодателна рамка, която регулира подаването на сигнали за нередности и по-специално защитата на лицата, които сигнализират за корупция. Въз основа на изследваните международноправни документи се прави извода, че защитата на лицата, сигнализиращи за нередности е важен инструмент в борбата срещу корупцията. От друга страна, с оглед на многообразието от правни системи, политически системи и национални културни специфики, прилагането на унифицирана форма на защита е изключително сложна и тежка задача. Въз основа на анализа в тази точка на дисертацията, може да се заключи, че развитието на законодателството за наказателноправна защита на лицата, сигнализиращи за корупция в България не е изключение от общото правило - осъзнава се неговото значение и същевременно има забавяне при въвеждането на ефективни механизми за защита на тези лица.

Втора глава „Права и задължения на лицата, сигнализиращи за корупция“ изследва в теоретично-практичен аспект понятието „whistleblowers“ и обхвата на субектите, подлежащи на защита. Анализира създадената три-степенна система за подаване на сигнали за корупция, в това число вътрешните и външни канали и възможността за публично оповестяване на информация за корупция. В следствие на направения анализ може да се обобщи, че в развитието на нормативната уредба се наблюдава разширяване на персоналния и материалния обхват на наказателноправната защита на лицата, които сигнализират за корупция, като на първо място се увеличават лицата, които имат качеството на „whistleblower“. В изследването подробно е анализирана дейността и функциите на Комисията по защита на личните данни, като централен орган за външно подаване на сигнали.

В трета глава „Механизми за защита на лицата, сигнализиращи за корупция“ се изследват в дълбочина проблемите относно защитата на самоличността и възможността за анонимно подаване на сигнали, конкретната наказателноправна защита на лицата от неправомерно поведение и намеса, подкрепата за подателите на сигнали за корупция и правото на съдебна защита и наказанията предвидени за нарушителите на правата на лицата, сигнализиращи за корупция.

В заключението се обобщава, че регламентацията на наказателноправната защита на лицата, сигнализиращи за корупция в Европейския съюз претърпява сериозни промени през последните десет години. След детайлен анализ на правната уредба на защитата на лицата, сигнализиращи за корупция в България и в ЕС са направени обобщени изводи, като резултат от решаването на поставените в дисертационния труд задачи.

Авторефератът е разработен в 40 страници и отразява съдържанието и резултатите от дисертационния труд. Представеният

автореферат е в изискуемия обем и отразява многопосочността и дълбочината на изследванията.

По темата на дисертационния труд са представени 3 публикации, които представят добре и относително пълно резултатите от изследванията на кандидата и които аз приемам за достатъчни.

Изследванията в дисертационния труд на Росица Янкова изцяло попадат в област на висше образование: *3. Стопански, социални и правни науки*, като приносите на кандидата могат да бъдат отнесени към професионално направление: *3.6. Право*.

Рецензентът не открива плагиатства и некоректно използване на чужди изследвания и резултати.

Обобщената ми оценка на представения дисертационен труд, автореферат и три публикации е положителна и считам, че те отговарят на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ на кандидата Росица Янкова.

III. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

Като член на научното жури ще си позволя да направя критични бележки и препоръки от техническо естество, в по-голямата си част насочени към подобряване на техническото оформление на представения дисертационен труд . Насърчавам кандидата да откроява по-ясно авторовия принос в труда, като се обърне внимание на пропуските в нормативната база и необходимостта от усъвършенстване и развитие на правната уредба за защита на лицата, подаващи сигнали за корупция.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изразявам своето убеждение, че Росица Янкова е доказан изследовател в областта на наказателноправната защита на лицата, подаващи сигнали за корупция..

Считам, че представената научна продукция и дейността на кандидата отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника за прилагането му и на Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски" относно условията и реда за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

Общата ми оценка на научните и практически резултати и приноси ми дават основание да изразя своето положително становище и да предложа на членовете на уважаемото жури да гласуват положително за присъждана на Росица Димитрова Янкова образователната и научна степен „доктор“ в Област на висше образование: 3. Стопански, социални и правни науки, Професионално направление: 3.6 Право.

София

24.04.2025 г.

Член на журито:

проф. д.т.н Веселин Целков

**SOUTH-WEST UNIVERSITY „NEOFIT RILSKI”-
BLAGOEVGRAD**

OPINION

By Prof. Veselin Tselkov, D.Sc.

Commission for Personal Data Protection

a member of the scientific jury

for dissertation work on the topic “***Criminal legal protection of persons reporting corruption***”, for the acquisition of the educational and scientific degree “***Doctor***”, Field of higher education: 3. *Economic, social and legal sciences*, Professional field: 3.6 *Law*, Doctoral program: “*Criminal law*”

with candidate Rositsa Dimitrova Yankova

I. GENERAL EVALUATION OF THE CANDIDATE

Rositsa Yankova graduated consecutively in the majors of “Mass Communications” (2011 - 2015) and “Law” (2014 - 2018) at the New Bulgarian University, Sofia. I do not know the candidate personally, I have no insight into his scientific development, but the diverse internship experience in various structures of the judicial system and in the media for mass communication and public relations is impressive.

A dissertation for the educational and scientific degree "*Doctor*", an abstract and three publications in Bulgarian and foreign scientific journals included in the National Reference List were submitted for review.

The materials proposed for an opinion can be divided into the following groups, as follows:

- Dissertation - in a volume of 240 pages;
- Abstract - in a volume of 40 pages;
- Articles in refereed and indexed journals - 3 issues. (two in Bulgarian and one in English).

All proposed materials have one author.

II. EVALUATION OF THE SCIENTIFIC AND PRACTICAL RESULTS AND CONTRIBUTIONS IN THE PRESENTED DISSERTATION

The dissertation is structured in an introduction, three chapters and a conclusion. The content of the dissertation includes a list of abbreviations used, bibliography and appendices. The volume of the work is 240 pages. 412 footnotes are indicated. The literature used includes 256 sources. The study is in accordance with the legislation and case law as of March 2024.

Relevance and significance of the problem developed in the dissertation

Relevance

The relevance of the topic is undeniable. Today, public opinion is that corruption levels in Bulgaria continue to be extremely high, the measures taken to combat corruption are ineffective, and there is no public attitude to publicly announce corrupt practices. In view of this, the introduction of an effective mechanism for the protection of whistleblowers, the in-depth analysis of the scope of protected persons, the possibility for them to take advantage of various reporting channels, as well as specific protective measures, are a necessary and mandatory element for efficient and effective measures in the fight against corruption.

Significance

The significance of the study is clearly determined by the place and role of the System for the Protection of Whistleblowers as an effective tool for increasing the intransigence and effectiveness of the fight against corruption.

Purpose, tasks, object and subject of the study

The dissertation correctly and correctly defines the object, subject, purpose and tasks of the scientific research, as follows:

- ***The object*** of the research in the dissertation is the criminal law protection of persons reporting corruption;
- ***The subject*** of the study is the specific manifestations of criminal law protection, namely the issues regarding the rights and obligations of persons reporting corruption and the legally established mechanisms for their protection;
- ***The main objective*** of this dissertation is to examine the existing criminal law protection of persons reporting corruption, by revealing the main elements regarding the implementation of this protection in view of the international legal framework and the Law on the Protection of

Persons Reporting or Publicly Disclosing Information on Violations in Bulgaria adopted in 2023;

- ***The tasks*** (7 tasks) to achieve the purpose of the study are fully and comprehensively formulated.

Analytical characteristics of the content

The dissertation is structured in an introduction, three chapters, and a conclusion.

In the first chapter, “International and national framework for the protection of whistleblowers”, the international, European, and Bulgarian legislative framework that regulates the filing of whistleblower reports and, in particular, the protection of whistleblowers is examined in a normative aspect. Based on the studied international legal documents, it is concluded that the protection of whistleblowers is an important tool in the fight against corruption. On the other hand, in view of the diversity of legal systems, political systems, and national cultural specifics, the implementation of a unified form of protection is an extremely complex and difficult task. Based on the analysis in this section of the dissertation, it can be concluded that the development of legislation for the criminal protection of whistleblowers in Bulgaria is not an exception to the general rule - its importance is recognized and at the same time there is a delay in the introduction of effective mechanisms for the protection of these individuals.

Chapter Two “Rights and Obligations of Persons Reporting Corruption” examines the concept of “whistleblowers” and the scope of entities subject to protection in a theoretical and practical aspect. It analyzes the created three-tier system for reporting corruption, including internal and external channels and the possibility of public disclosure of information about corruption. As a result of the analysis, it can be summarized that in the development of the regulatory framework, an expansion of the personal and material scope of criminal protection of persons reporting corruption is observed, with the first being an increase in the

number of persons who have the status of “whistleblower”. The study analyzes in detail the activities and functions of the Commission for Personal Data Protection, as a Central Body for external reporting.

The third chapter, “Mechanisms for the Protection of Whistleblowers,” examines in depth the issues of identity protection and the possibility of anonymous reporting, the specific criminal law protection of whistleblowers from misconduct and interference, support for whistleblowers and the right to judicial protection and the penalties provided for violators of the rights of whistleblowers.

The conclusion summarizes that the regulation of criminal law protection of whistleblowers in the European Union has undergone serious changes over the past ten years. After a detailed analysis of the legal framework for the protection of whistleblowers in Bulgaria and the EU, summarized conclusions have been drawn as a result of solving the tasks set in the dissertation.

The abstract is developed in 40 pages and reflects the content and results of the dissertation. The presented abstract is in the required volume and reflects the multi-directionality and depth of the research.

On the topic of the dissertation, 3 publications have been presented, which present the results of the candidate's research well and relatively completely and which I consider sufficient.

The research in the dissertation work of Rositsa Yankova falls entirely within the field of higher education: 3. *Economic, social and legal sciences*, and the candidate's contributions can be attributed to the professional field: 3.6. *Law*.

The reviewer does not detect plagiarism and incorrect use of other people's research and results.

My overall assessment of the presented dissertation work, abstract and three publications is positive and I believe that they meet the requirements

for awarding the educational and scientific degree "*Doctor*" to the candidate Rositsa Yankova.

III. CRITICAL NOTES AND RECOMMENDATIONS

As a member of the scientific jury, I will allow myself to make critical notes and recommendations of a technical nature, mostly aimed at improving the technical layout of the presented dissertation work. I encourage the candidate to more clearly highlight the author's contribution to the work, paying attention to the gaps in the regulatory framework and the need to improve and develop the legal framework for the protection of persons reporting corruption.

IV. CONCLUSION

I express my conviction that Rositsa Yankova is a proven researcher in the field of criminal law protection of persons reporting corruption.

I believe that the presented scientific production and the candidate's activities meet the requirements of the Academic Staff Development Act, the Regulations for its implementation and the Internal Rules for Academic Staff Development at the Southwestern University "Neofit Rilski" regarding the terms and procedure for awarding the educational and scientific degree "**Doctor**".

My overall assessment of the scientific and practical results and contributions give me reason to express my positive opinion and to propose to the members of the esteemed jury to vote positively for the awarding of the educational and scientific degree "*Doctor*" to Rositsa Dimitrova Yankova in the Field of Higher Education: 3. *Economic, Social and Legal Sciences*, Professional Field: 3.6 *Law*.

Sofia

24.04.2025

Jury Member:

Prof. Veselin Tselkov, D.Sc.